Den uforbederlige bibliotekar
Niels Jensen

Skanning / foto af tekst.

https://uforbederlig.dk

Udarbejdet af Niels Jensen

Nr. 6. Pris 10 Øre.

Øreskrifter for Folket.

Nissernes Julekvæld (af Em. Henningsen.)
Troldkonen i Stenbaaden (ved Carl Andersen.)
Til Kukmanden kom (ved Evald Tang Kristensen.)

Med 13 Billeder.

Kjøbenhavn.
N. C. Roms Forlagsforretning.
Trykt hos J. H. Schultz.
1881.

Nissernes Julekvæld.

Text af Emanuel Henningsen
til Originaltegninger af A. M. Bruun.

Det var saa vinterligt og dødt,
saa stille hist i Skoven,
og Sneens hvide Dun laa blødt
for neden og for oven.

Hvor fordum Fuglerøster klang
saa sødt i Toner rene,
der hørtes nu kun Vindens Gang
i Træets nøgne Grene.

Og Isen spændte fast sin Bro
ud over Aaer og Bække,
det var, som alt laa dødt i Ro
bag Sneens hvide Dække.

Men hist i Nisseboets Skjul
end Livet frisk sig rører,
og at det stunder nu til Jul,
helt lettelig man hører.

Det pusler under Bakkens Top
der ude hist i Skoven,
der bliver rigtig pudset op
for neden og for oven.

Og Nissemo'er saa glad og kvik
har travlt med Brødets Bagen,
hun brygger Øllets søde Drik
og former Julekagen.

Og da sit Arbejde hun er kvit,
og det ad Midnat lider,
hun til en lille By-Visit
ved Fatters Side skrider.

Forsigtig begge styrer Kaas
mod Høkernes Butikker.
„Nej, Fatter, sikken dejlig Gaas,
som der paa Disken ligger!“ —

„Ja, dejlig dyr den er, min Tro!“ —
„Men husk saa hvad den batter
for os i vores lille Bo . . .
aa, kjøb den, søde Fatter!“

„Lad gaa da, skjønt jeg næsten tror,
at lidt for vidt nu gaar 'et.“ —
„Men, Fatter, husk, at Julen gror
dog kun en Gang om Aaret!“

Saa vejer Fatter Risengryn
og Svedsker og Rosiner,
der er saa kosteligt et Syn
at skue Fatters Miner.

Thi ærlig er det gamle Skind,
skjønt smaat han er ved Muffen,
en Overvægt af en Rosin,
han putter kjønt i Skuffen.

Og Pengene for hver en Ting
paa Disken op han tæller,
saa gjør med Mutter han et Sving
ind i den næste Kjælder.

Med alskens Pakker de i Mag
nu vandrer hjem fra Byen,
og begge gotter de sig bag
Familieparaplyen.

Snart øjner de det lune Hjem
der ude hist i Lunden,
da — tænk en Rædsel! — springer frem
imod dem Slagterhunden.

„Vov!" — „Fatter, aa!" — Vov vov!" — „Affted!" —
„Ak Gaasen!" — „Vov!" — „Lad ligge 'n!" —
Forfærdet følger Mutter med
og lader alt i Stikken.

Med Nød de slap bag Højens Vold
i Fred for Hundens Tænder.
„Ak," sukked Mutter, „sikket Hold
jeg fik i mine Lænder."

„Og mine stakkels gamle Ben
af Skræk og Angest ryster." —
„Men," sagde Fatter, „værre Men
der kunde hænd't; det trøster."

„Aa ja, men Gaasen, Fatter! O,
den var det haardt at miste!" —
„Ja," sagde Fatter, „det, min Tro,
var Uheld nok at friste."

Og Mutter græd, og Fatter sad
og blev en Smule gnaven,
han tænkte paa den gode Mad,
som gik i Hundemaven.

„Ak," sukked Mutter, „nu jeg blot
kan Julekagen skaffe.
Vi faar vel trøste os, saa godt
vi kan, med en Taar Kaffe." —

„Hør," sagde Fatter, mens de sad
og tømte deres Kopper,
„Jeg tænker paa den sultne Rad,
som nu med Steg sig stopper."

„Han æder næppe Gryn, den Svend,
det er dog Trøst i Nøden, .
hvad mener, Mutter, du, om end
vi frelste Julegrøden!"

„Ak, Fatter . . . Fatter!" Og af Gru
hun jamrer, og hun klager:
„Jeg dør af Skræk, hvis bare du
et Skridt mod Døren tager!"

Dog Fatter er ej saa forsagt,
beslutsomt blot han nikker,
han gaar til Døren hen paa Vagt
og gjennem Sprækken kiger.

„Hallojsa, Mutter, kom og se!
Kom blot, saa er du vakker!
Her ligger midt i Vejens Sne
end alle vore Pakker!"

„Der ligger alle de paa Rad,
slet ingen er forsvunden.
Hurra, vor gode Julemad,
vi redder nu fra Hunden!“

„Se her er Gaasen, kom du kun;
jeg tror, min Sjæl, du ryster!
Der er ej mindste Spor af Hund,
saa vær blot ingen Kryster!“

Saa bar de ind de Risengryn
og Svedsker og Rosiner,
det var saa kosteligt et Syn
at skue Mutters Miner.

Og Risengrød og Steg kom ind
den Julekvæld paa Bordet,
og Mutter sad med Smil paa Kind,
mens Fatter kry tog Ordet.

„Haa,“ sagde han og rørte om
med Skeen i sin Toddy,
„vel Slagterhundens slunkne Vom
Kommersen fyldte smaat i.“

„Men kom han nu, jeg svær dig til,
han skulde faa at mærke,
at disse Næver, naar jeg vil
dem bruge, de er stærke!“

„Jeg skulde sla' ham som en Vind
en saadan en paa Kassen,
at død og stiv han som en Pind
blev liggende paa Pladsen!“ —

„Ak nej, min lille Fatter, nej,
jeg vilde dø af Rædsel . . .“ —
„Ja ja, men krydser han min Vej,
saa faar han Smør, den Æsel!“

Og dermed Fatter drak saa glad
sin Toddy ud til Bunden,
og Nissemutter Tak for Mad
han gav med Kys paa Munden.

Der var en Gang en Konge og en Dronning i deres Rige. De havde en Søn, der hed Sigurd. Han udmærkede sig fra tidlig Alder af i alle Ting, var stærk, smuk at se til og ferm i alskens Legemsidrætter. Da nu Aarene begyndte at tynge paa Kongen, sagde han til Sønnen, at nu var det snart paa Tiden, at denne indgik et sømmeligt Giftermaal, for ingen kunde vide, hvorlænge han selv kunde holde ud, og det var ikke stort bevendt med Hæderen, saa længe Sønnen ikke havde fundet en Kone, der anstod ham. Sigurd var selv ikke uvillig dertil, men saa maatte han først vide, hvor han helst skulde søge sig en Hustru. Kongen fortalte da, at der ensteds ude i Landene var en Konge, som havde den dejligste Datter, nogen vilde se for sine Øjne, og kunde Sigurd faa hende, saa havde han ikke gaaet fejl. Saa skiltes Fader og Søn. Prinsen gjorde sig færdig til Rejsen og drog saa afsted efter Faderens Anvisning. Han kom til den fremmede Konge og friede til hans Datter. Kongen gav strax sit Minde, men dog paa den Betingelse, at Sigurd blev hos ham saa længe som mulig; for han var gammel og svag og kun lidet i Stand til at styre sit Rige. Sigurd gik ind herpaa, men satte selv det Vilkaar derimod, at han maatte have Lov til at rejse hjem til sit eget Rige, saa snart han hørte, at hans Fader, som nu var gammel og skrøbelig, var død. Derefter holdt han Bryllup med Prinsessen og styrede Land og Rige

i Fællig med sin Svigerfader. Han holdt meget af sin Kone, og hun af ham, og Forholdet blev ikke værre, kan jeg tro, da hun efter et Aars Forløb fødte ham en smuk og prægtig Søn. Saa gik Tiden, til Drengen var paa andet Aar. Da kom der Budskab til Sigurd om hans Faders Død, og der blev i en Fart udrustet et Skib, hvorpaa han sejlede afsted med sin Kone og sin Søn.

De havde sejlet i nogle Dage og havde kun en Dags Sejlads tilbage, da Vinden lagde sig, og det blev blikstille; ikke et Vindpust satte Skibet i Bevægelse. Ægtefolkene vare næsten alene paa Dækket, for de fleste af Skibsfolkene vare gaaede til Kojs og sov; de sade der en Stund, med Sønnen imellem sig, og snakkede om et og andet. Men efter nogen Tids Forløb paakom der Sigurd en saadan Søvnighed, at han slet ikke kunde holde sig vaagen, og han gik da ned i Kahytten og lagde sig til at sove. Dronningen blev ene tilbage paa Dækket og legede med Sønnen.

En god Stund efter at Kong Sigurd var gaaet ned, ser Dronningen noget sort langt borte paa Søen, som synes at nærme sig; jo, det kommer nærmere og nærmere, og hun ser, at det er en Baad, som bliver roet med Aarer, og hun opdager en menneskelig Skikkelse i Baaden. Til sidst lægger den til ved Skibet, og Dronningen ser, at den er af Sten, og at en hæslig Troldkone af et ondt Udseende rejser sig fra den og kommer op paa Dækket. Hun blev mere forskrækket over dette Syn, end Ord kunne berette, og kunde hverken mæle eller røre sig af Stedet for at vække Kongen eller Skibsmandskabet.

Troldkonen gik hen imod Dronningen, tog Drengen fra hende og satte ham ned paa Dækket; derpaa afførte hun hende alle hendes Stadsklæder, saa hun stod der i den bare Særk; men selv tog hun Dronningens smukke Klæder og kom nu til at se nogenlunde menneskelig ud. Endelig tog hun Dronningen, satte hende ned i Baaden og sagde: „Nu byder jeg og lægger paa dig, rejs nu og flyv nu saa længe, til du kommer til min Bro'er i Underverdenen." Dronningen sad som bedøvet og kunde ikke røre et Lem, medens Baaden i et Nu gled bort fra Skibet, og det varede ikke længe, før den ikke mere kunde ses.

Næppe var Baaden af Sigte, før Drengen stak i at græde, men Troldkonen gjorde sig da ikke megen Umage for at trøste ham, hvad da heller ikke skulde lykkes hende stort, kan jeg tro. Hun tog ham derfor paa Armen og gik ned i

Kahytten, hvor Kongen sov, som hun vækkede med haarde Ord; han brød sig kun lidet om, hvordan hun havde det, sagde hun; hun maatte være alene paa Dækket med deres Søn, mens han kunde ligge og snue og snorke med hele Skibsmandskabet; men det var en stor Skam af ham og lidt for meget forlangt af hende, thi saa kunde melde hvad der blev af den, som ene var. Men nu var det endelig kommet saa vidt, at hun slet ikke kunde stille Drengen til Freds, og derfor ønskede hun helst, at han maatte komme derhen, hvor han skulde være, og dertil var der nu Lejlighed, om de ellers duede til noget, for nu havde de faaet Vind, som kunde blæse dem frem.

Kong Sigurd havde jo ikke ventet, at hans Dronning, som hidtil kun havde haft milde Ord paa Læben, skulde kunne være saa arrig og saa haard i sin Mund, men han hørte dog blidt paa hendes Tiltale; hun kunde have nogen Grund til at være ærgerlig paa ham, tænkte han. Han gav sig til at trøste hende, som Barnet, men det sidste vilde slet ikke lykkes ham. Han vækkede dernæst Mandskabet og bød at hejse Sejl i Top, for nu havde de Vind nok, og det en, som bar lige hjem i Havn. Og der blev sejlet alt hvad Kludene kunde trække, og intet meldes om deres Færd, før de kom til Landet, som Sigurd skulde raade for; han gik strax til sit Slot; der var hver Mand sorgfuld over hans Faders Død, men Glæden blev stor over, at han kom hjem karsk og sund, og han blev kaaren til Konge og overtog Regeringen. Men fra den Stund af, at den lille Prins, som før fortalt, var ladt alene paa Dækket hos Moderen, holdt han næsten aldrig op med at græde, naar han var hos hende, og dog havde han tidligere været det artigste Barn; Kongen maatte til sidst sætte ham i Pleje hos en af Hofdamerne. Og efter at han var kommen til hende, blev den lille snart igjen lige saa artig og rolig, som han før havde været.

Men efter denne Sørejse var Dronningen, syntes Kongen, saare forandret paa mange Maader, og det ingenlunde til det bedste. Han havde aldrig kunnet tænke sig, at hun nogen Sinde skulde blive saa opfarende og kort for Hovedet og ubehagelig, som hun var siden den Tid. For andre vilde hun gjærne tage sig net og høvisk ud, men det varede dog ikke længe, før flere end Kongen fik at mærke hendes kolde Sind. Der var ved Hoffet to Ungersvende, den ene 18, den anden 19 Aar gammel, som holdt meget af at lege Tavl og tidlig og silde sad inde ved Tavlebordet. Deres Kammer laa lige

ved Dronningens Værelse, og mangen Gang, især til sine Tider af Dagen, hørte de et og andet til Dronningen. En Dag tænkte de, at de skulde lægge nøjere Mærke til hvad det var, hun tog sig for. De lagde da Øret til en Sprække i Væggen og hørte hende tydelig sige: „Gaber jeg smaat, saa er jeg en net lille Jomfru; gaber jeg halvt, saa er jeg en Halvtrold; gaber jeg helt, saa er jeg en Heltrold." I det hun sagde dette, blev hun saa utidig, at hun gabede ganske forfærdelig. Da skiftede hun med det samme Ham, saa at hun en to tre forvandledes til en Troldkone af et ondt Udseende. Strax kom der da op af Gulvet i Dronningens Værelse en Trold med tre Hoveder, som bar et Trug propfuldt af Kjød. Hun satte sig til at æde af Truget og holdt ikke op, før det var tømt. Alt dette saa Ungersvendene, men de hørte ikke de to Søskende derinde tale sammen. Og de undrede sig over, hvor graadig Dronningen slugte Kjødet i sig, og hvormeget deraf hun kunde faa Plads til, men derimod undrede de sig nu ikke længer over, at hun havde saa ringe Madlyst, naar hun sad til Bords med Kongen. Da hun var færdig med Truget, forsvandt Trolden ned ad samme Vej, som han var kommen, men Dronningen paatog sig igjen en menneskelig Skikkelse.

Nogen Tid efter at den lille Prins var kommen til sin ny Plejemoder, skete det en Aften, da hun havde tændt Lys i sit Værelse og sad med Barnet paa Skjødet, at et Par Bræder i Gulvet aabnede sig. Strax efter opsteg en dejlig Kvinde, der kun var iført det Linned, som Kvinder pleje at bære nærmest Kroppen, medens en Jærnring sad om Livet, hvori der var fastgjort en Jærnlænke, der løb ned i Gulvet, saa langt man kunde følge den. Kvinden gik hen til Plejemoderen, tog Barnet, omfavnede det og gav det tilbage igjen. Skjønt hun ikke talte et eneste Ord, blev Plejemoderen dog saare forfærdet, men hun lod sig ikke mærke med noget. Saa kom den næste Dag, og alting gik paa samme Vis; den hvidklædte Kvinde kom igjen paa samme Tid som den foregaaende Dag, tog Barnet, gav det de ømmeste Kjærtegn og rakte det derpaa igjen til Pleiemoderen. Men i det hun forføjede sig bort, sagde hun med en sorgfuld Mine: „Nu er de to forbi, og der er kun en tilbage," hvorpaa hun forsvandt ned under Gulvet igjen, ganske som forrige Gang. Nu blev Plejemoderen for Alvor bange, da hun hørte disse Ord af Kvindens Mund; for ihvorvel hun i alle Henseender syntes godt om den fremmede Kvinde, og denne havde kjælet

for Barnet, som om det havde været en Del af hende selv, tænkte hun sig dog, at der maaske svævede en eller anden Fare over den lilles Hoved. Det betænkeligste forekom hende at være, at Kvinden havde sagt: „og der er kun en tilbage"; for det kunde hun forstaa, at der maatte være en Dag tilbage af tre, siden hun var kommen der to Dage i Træk.

Saa blev da Plejemoderen enig med sig selv om at gaa til Kongen og fortælle ham det hele. Hun bad ham for Guds Skyld om at være til Stede selv i hendes Kammer næste Dag paa den Tid, Kvinden plejede at komme. Jo, det skulde han nok, sagde Kongen. Dagen derpaa kom Kongen, lidt før den aftalte Tid; han satte sig paa en Stol med et draget Sværd i sin Haand. Snart aabnedes Brædderne i Gulvet,

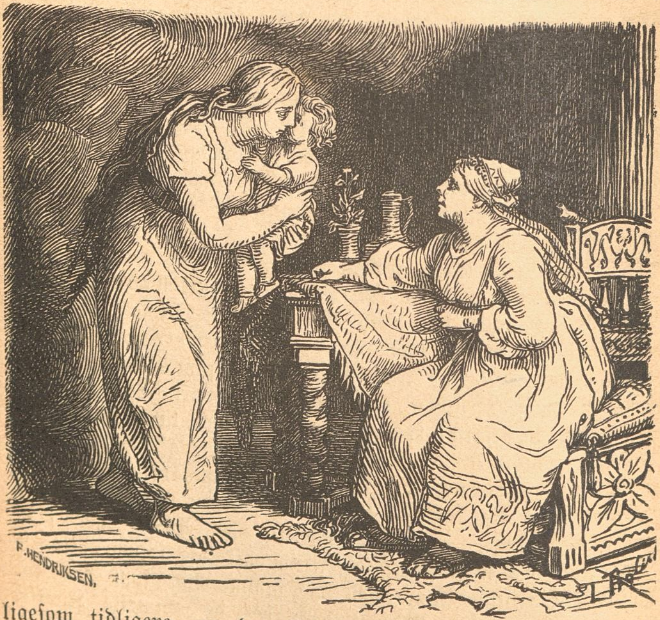

ligesom tidligere, og den hvidklædte Kvinde med Jærnbæltet og Jærnkjæden kom op af Aabningen. Kongen kjendte strax sin unge Hustru, og det første, han havde at gjøre, var at hugge Lænken, der hang ved Bæltet, itu. Men saa hørtes der et Drøn og et Skrald nede i Jorden, og hele Slottet vaklede, som om Tordenen havde rystet det. Da faldt Kongen og Dronningen hinanden i Favnen. Og hun fortalte ham

alting, hvorledes Troldkonen kom til Skibet i sin Baad, mens alle sov, hvorledes hun selv siden var bleven berøvet sine Dronningeklæder, og hvilken Trolddom Troldkvinden til sidst havde lagt paa hende. Efter at hun var kommen saa langt, fortalte hun, i Baaden, der gled af sig selv, at Skibet var tabt af Syne, var det forekommet hende, som om hun kom igjennem et Mørke, indtil Baaden landede hos en Trold med tre Hoveder. Han vilde strax sove hos hende, men det vilde hun slet ikke indlade sig paa, og derfor satte Trolden hende ind i et afsides Hus; der skulde hun nu forblive en Stund, sagde han, men han havde truet hende med, at hun skulde faa Lov til at blive der for bestandig, hvis hun ikke viste ham Venlighed, og saa havde han siden set til hende hver anden Dag. Da der var gaaet en Tid, gav hun sig til at grunde over hvad hun skulde finde paa for at komme ud af Troldens Vold. Hun havde da til sidst lovet ham at sove hos ham, fortalte hun, hvis hun fik Lov til at komme op paa Jorden og se sin Søn tre Dage i Træk. Trolden gav sit Minde hertil; men for Sikkerheds Skyld gav han hende dette Jærnbælte paa og bandt sig selv den anden Ende af Jærnlænken, som hang deri, om Livet; deraf kom det stærke Brag, den Gang Kongen huggede Lænken itu; ved den pludselige Slappelse af Kjæden var Trolden naturligvis kommen ud af Ligevægten og falden ned igjennem de underjordiske Gange, thi han boede lige under Staden; deraf kom al den Støj og Uro, da han tumlede ned, og det var rimeligt, at havde slaaet sig ihjel, da han kom ned, for det var vist ikke andet end ham, der opgav Aanden, da hele Staden rystede og skjalv. Men Grunden til, at hun havde forlangt at se sin Søn tre Dage i Træk, sagde Dronningen, var den, at hun tænkte paa den Maade at finde et eller andet Middel til sin Frelse. Ja, nu forstod Kongen nok, hvorfor den Kone, han havde haft i den sidste Tid, ikke havde været videre venlig imod ham; og nu lod han trække en Bælg over hendes Hoved, og lod hende stene ihjel, og siden lod han binde Kroppen til Halerne for vilde Heste, som rev den i mange Stykker. Men saa kom nu ogsaa Ungersvendene, der havde hørt og set et og andet til Dronningen, og fortalte hvad de vidste; de havde ikke turdet gjøre det før af Frygt for hendes Vrede, sagde de. Men den rette Dronning kom paa sin rette Hædersplads igjen, og alle vare glade over hende. Plejemoderen giftede Kongen og Dronningen bort til en fornem Herre, og de sparede hverken paa Udstyr eller Medgift.

Islandsk Æventyr ved Carl Andersen.

Til Kukmanden kom.

Jysk Skjæmteæventyr

ved

Evald Tang Kristensen.

Der var en Gang to Karle, som var gode Venner. Saa kommer først den ene i Kongens Tjeneste, og noget efter ogsaa den anden, da den første havde udlært. De fik lige hinanden i Tale der ovre i Kjøbenhavn, og den første siger: „Ja, nu vil jeg tage Tjeneste her paa Sjælland, til du faar udtjent, saadan en Plads er vist ikke vanskelig for mig at faa, og saa kan vi endda følges ad hjem.“

Altsaa rejser han ud paa Sjælland og gaar saadan paa Lykke og Fromme. Som han nu færdes hen ad Landevejen, gaar der en Mand og pløjer henne paa Marken et lille Stykke derfra. Han gaar hen til Bondemanden og siger, om han havde ikke Brug for en Arbejdskarl. „Jeg er lige hjempermitteret,“ siger han, „og saa tyktes jeg, at jeg kunde lige saa godt tage Tjeneste her ovre som hjemme i Jylland.“ Jo, han kunde godt faa noget Tærskearbejde hos ham, siger Manden, og de kommer godt nok til Akkord om hvad han skulde have for Tønden at tærske.

„Men jeg har saadan en apartig Akkord med mine Folk,“ siger Manden, „og jeg vilde helst have lige saadan med dig; det er da, at du skal rette dig efter det, der staar skrevet oven over Stuedøren.“ — „Hvad staar der?“ siger Karlen. — „Der staar: „I Dag skal du arbejde, i Morgen skal du æde.“ Saa tænker Karlen ved sig selv: Tu, det kan da blive godt[1]), at arbejde den ene Dag og æde den anden — for den Mening tog han det jo i. „Ja, det kommer vi nok ud af,“ siger han til Manden. — „Og hvem af os, der først bliver vred, den skal miste et Stykke af sin Næse og et Stykke af sit højre Øre, og Fæstetiden er saa længe, til Kuk-

---

[1]) blive godt: ikke gjøre saa meget.

manden kommer." Ja, det passede ogsaa godt nok for Karlen, og saa kommer han paa sin Plads.

Den anden Dags Morgen begynder han med sit Arbejde i ordentlig Tid og tærsker, til Manden gaar af Stalden og ind til sin Davre. Det kan han staa og se i Laden, og saa vil han ogsaa ind for at have noget i Livet. Da han kom-

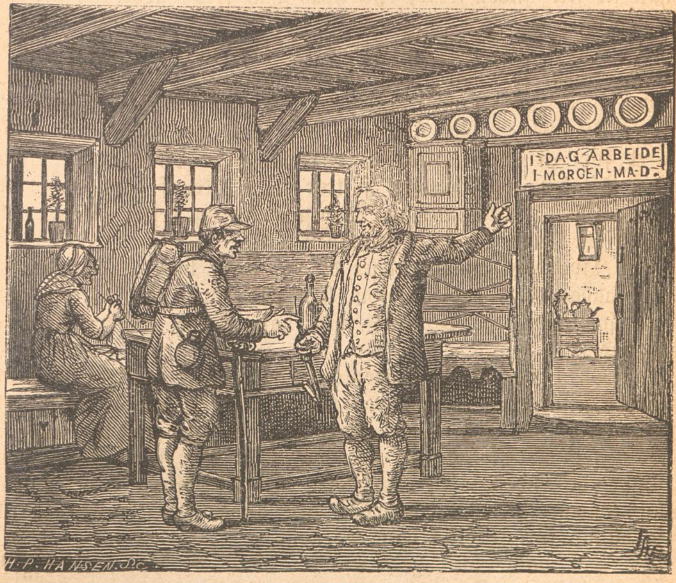

mer i Stuen, sidder baade Manden og hans Kælling ved Bordet. „Jeg kunde snart have biet for længe til Davre," siger Karlen. „Aa," siger Manden, „det er tidlig nok, for du skal jo ingen Davre have; har du glemt, at du skal rette dig efter det, der staar over Stuedøren?"

Karlen gaar saa igjen med et tomt Liv og tænker ved sig selv: „Ja, Skam hvilket! kan en faa nok at æde i Morgen, saa kan det blive godt for at sulte i Dag." Det er nu saa heldigt, at han selv har et Surbrød eller to ude i sin Tornister og et Par Snapse i en Flaske, og der tager han sig da en Bid og en Slurk af undertiden, ligesom han finder for godt.

Naa, den Dag gaar, anden Dag kommer. Da passer han paa at komme ind i ordentlig Tid tillige med Manden, den Gang det bliver Davredags, og nu troede han jo, det

skulde gaa for sig med Spisningen. „Ja, du faar ingen Davre," siger Manden. — „Det var da Fandens!" — „Ja, du skal jo rette dig efter det, der staar skrevet over Stuedøren, og altsaa skal du ikke æde i Dag, men arbejde. Men du er da vel ikke vred endnu?" — „Nej." Karlen rejste ud ad Laden igjen og maa til at arbejde med et sultent Liv, han fik ikke anden Mad, end hvad han selv havde, og det var lidtagtigt.

Tredje Dags Morgen møder han igjen og var noget ilde holden, for han havde intet at leve af, stakkels Menneske! Men det gaar som i Gaar. „Du er da vel ikke vred?" siger Manden. Jo, saa bandede han, det var til at blive vred for: at arbejde strængt og sulte over det. Ja, saa vidste han Aftalen, og Manden snitter et Stykke af hans Næse og højre Øre. Saa, nu var han mærket og rejser af med det ad Kjøbenhavn til hans Kammerat.

„Hvordan er det gaaet dig?" siger han. Ja, saadan og saadan stod det sig, som han selv kunde se, og han var for saa vidt en Stakkel, som han skulde under Doktors Haand.

Da han var saa nogenledes helbredet, snakkede Karlene med Officererne, om det var ikke muligt, de kunde bytte med hinanden, saa den første Karl kom til at tjene den andens Tjeneste ud. Jo, da det var saadan et Par flinke Mennesker, skulde de endda se at gjøre dem den Tjeneste, og det bliver nu saadan stilt an, hvorpaa den anden Karl rejser ud ad Sjælland for at ville have Tjeneste.

Det passer nu godt nok for ham, at han faar Sigt[1]) paa den samme Stodder og kommer til ham. Om han mangled ikke en Arbejdskarl i Vinter? „Jo, hvordan har det sig, du har intet Arbejde saa sildig Aars?" Ja, han havde da været i Kongens Tjeneste og var lige bleven permitteret. Saa kommer de til Akkord. Han skulde være Tærskekarl, for Manden havde en svær Hoben Rug at tærske, og have vist for hver Tønde. „Men jeg har for det meste nogle apartige Akkorder med mine Folk," siger Manden, „og jeg vil helst have ligesaa med dig. Jeg hyrer dig fra nu af, til Kukmanden kommer, og det, der staar over min Stuedør, det skal du rette dig efter." Ja, Karlen gaar ind paa alt.

Saa begynder han at arbejde næste Morgen og er lumsk nok til at arbejde nok saa tro den første Dag. Proviant

---

[1]) Sigt paa: faar opspurgt, faar Kik paa.

havde han ude ved sig til en tre—fire Dage. Da Stodderen anden Dag vil ind at spise til Middag, gaar Karlen ogsaa ind. „Tu, jeg kunde snart have biet for længe med at komme ind til Middagsmad," siger han. — „Nej, du faar ingen, du har vel set hvad der staar over Døren, og det retter vi os efter." — „Ja, Skam hvilket!" siger Karlen, „saa kan jeg belave mig paa et godt sultent Liv til i Morgen." Han spiser sig en god fornuftig Middagsmad i Laden og tærsker løs af Magt og Styrke den Eftermiddag.

Tredje Dag møder han ogsaa til Middag, men det gik jo som forhen. „Du er vel ikke vred endnu?" siger Manden. — „Nej, er det at blive vred over? en Akkord er en Akkord." Nu havde Karlen lagt Mærke til, at Manden sov en hovsom[1]) lang Middagssøvn, og saa den fjerde Dag giver han sig til at kaste Kornet lige i Middagslaget, der var vel en tre Tønder Rug eller fire, og faar det rengjort. Saa havde han endda fundet et Par Sække og faaet et Par Dækkener syet sammen, og der fylder han baade Sække og Dækkener med Rug, faar det jaget ud ad et Ladehul, der var paa Bagsiden af Laden, og han afsted med en Tønde Rug paa Nakken om til Kroen, der laa ganske tæt derved. „Skulde du ikke ville kjøbe denne Tønde Rug?" siger han til Kromanden. Jo, det vilde han nok. „Ja, der er en tre Tønder til, dem maa du ogsaa faa, naar jeg kunde stræbe at faa dem herom, inden Manden kommer op af hans Middagssøvn." Altsaa rejser de fire Tønder Rug om til Kroen.

Saa vil han have sig noget at leve af oven paa den Jagt. Imidlertid kommer Manden op. „Jeg forstaar det ikke med Karlen," siger Konen, „for jeg hører ikke, han tærsker." — „Aa, han har kanske lagt sig for at faa en lille Lur." Lidt efter gaar Manden ud for at give Sildegjæv[2]) og saa skal han jo have set om i Laden til Karlen. Da er han henne, og Rugen er ogsaa. Manden ind og fortæller Kællingen det: „Nu er Karlen rejst!" — „Ja, det tvivlte[3]) jeg nok paa," siger hun, „at han skulde snart blive kjed af det her." — „Ja, men han har taget Rugen med sig, jeg kan Skam vide, hvor han er bleven af med alt det Korn?" Saa siger Kællingen, at hun var ude for lidt siden, og da tyktes hun rigtignok, det var saa lig ham, en, der stod uden for

---

[1]) hovsom: skikkelig, dygtig. [2]) Sildegjæv: den sidste Gift, Kreaturerne faar inden Aften. [3]) tvivle paa: have Tro til.

Kromandens Dør. „Saa tror jeg, jeg vil gaa derom, naar jeg faar afrøgtet," siger Manden.

Da han nu kommer ind i Kroen, sidder Karlen der med en Flaske i den ene Haand og Glasset i den anden og dygtig Levemaade paa Bordet foran sig. „Hvad sidder du her efter?" — „Jeg er ved at faa noget at leve af, og det kan nok gjøres behov, eftersom Kosten er hjemme hos jer; men nu har jeg da ogsaa tærsket fire Tønder Rug og solgt det hele til Kromanden; I er vel ikke vred over det, Husbond?" I det samme har han skjænket en Dram og siger til Manden:

„Vær saa god og tag en Snaps!" — „Tak!" siger han og rækker efter den; men Karlen tager Drammen og siger: „Nej, i Dag drikker jeg, i Morgen kan I drikke!" Saa maa Manden gaa med en lang Næse og siger ikke et Muk; men Karlen blev siddende, til det blev ved hans Tid at gaa hjem.

Nu havde Konen og Manden lagt det over med hinanden, at de ikke vilde have ham til at tærske mere. „Det er vist klogere," siger Konen, for hun havde mest Omløb i Hovedet, „at vi faar ham ud at passe Faarene i Morgen."

De havde 50 Faar, og dem vilde Skovfogden tage i Hus, naar han kunde komme ad med det.

Da Manden kommer ud om Morgenen, siger han til Karlen: „Ja, i Dag skal du ud at passe Faarene.“ Ja, det kunde han godt, for han var nu altid villig til at gjøre det, de satte ham for. Han kommer ud med de 50 Faar, og saa tænker han endda paa, at det var vistnok det bedste at være i Nærheden af Landevejen, der kunde sær[1]) komme en, han kunde slaa en Sladder af med og saadan faa Tiden drevet af, for han var jo egentlig dygtig kjed af den Hyrdebestilling.

Saa kommer der to Karle gaaende henne paa Landevejen. Han gaar hen og prajer dem og vil have at vide hvad de rejste efter. Ja, de var Handelskarle. „Her har jeg et halvt hundrede Faar, kan jeg ikke sælge dem til jer?“ Jo, det kunde nok være, hvad han vilde have for dem? „Aa, der er 50,“ siger han, „og vil I give 50 Daler, saa kan I faa hele Slumpen.“ De betaler ham Pengene, tager Faarene og rejser deres Vej. Nu var der ikke noget at gaa og være Hyrde efter, og han rejser af ned til Kroen, hvor han havde faaet som et Tilholdssted.

Det bliver Aften, han kommer ikke hjem, og Faarene gjør heller ikke. Saa skal Manden til at have Snak med Kællingen om det. Ja, siger hun, hun tyktes, der stod en henne ved Kroen for lidt siden, og den var saa skammelig lig ham. Hvad Stodderen har at gjøre, han om til Kroen. Da sidder Fyren ligesom sidst med god Levemaade foran sig. „Hvad! sidder du her?“ — „Ja, Husbond! Faarene har jeg solgt, og de er nu langt henne, jeg fik et halvt hundrede Daler for dem, og dem er jeg nu ved at æde og drikke op.“ Saa skjænker han Manden en Snaps, men slaar den i sin egen Mund. „I er vel ikke vred end, Husbond?“

Manden rejser øjeblikkelig af hjem til Konen og snakker med hende om, hvad de nu skal finde paa. Ja, hun var hans Foresatte den Gang som altid og siger: „End om vi fik ham ud at pløje i Morgen? vi har to vrinske Heste, som ingen kan styre andre end dig, og kunde han saa have Held til at blive splittet ad, var vi da fri for ham.“ — „Det var ikke saa galt et Paafund, bitte Kone!“ sagde Manden, og da Karlens Tid var til at komme hjem fra Kroen, gaar han jo ud til ham og siger: „Jeg faar at have dig ud at pløje i

---

[1]) sær har Betydning af: det kan træffe.

Morgen." — „Ja, det kan jeg godt, i Fald Frosten skal ikke blive for haard, for det fryser haardt i Aften."

Om Morgenen gaar Manden med ham ud og hjælper ham med at spænde for, og dernæst følger han med ud ad Marken for at vise ham, hvor han skal pløje. Det passer nu saa meget forbandet heldigt for go' Karl, at de Agre var ikke ret langt fra Landevejen heller. Manden gaar nu og hjælper ham at fure, somme Tider var Ploven i Jorden for dem, og somme Tider var den af, for det havde frosset dygtig, og en kunde da saa talt[1]) ikke pløje. Men nu skulde han jo, og

Manden tænker, i det han gaar hjem ad: „Ja, han skal nok snart faa afpløjet med saadan et Par Krikker."

Han gaar der og drages med dem end lidt, af og til faar han det givet en Rip[2]), og somme Tider rendte det oven ud, og Krikkerne var saa tossede for ham, at han kunde hverken styre eller regere dem. Endelig kommer der en Humlefører paa Landevejen. Han faar da saa megen Stilling paa Krik-

---

[1]) saa talt: saa godt som, egentlig. [2] Rip: Rift.

kerne, at han kan faa vexlet Ord med Manden, som havde et Par dødelige[1]) Helmisser for, de kunde ilde slæbe den tomme Vogn, siden saa et Læs Humle. „Hør, Landsmand!“ siger Karlen, „kan vi ikke gjøre en Hestehandel?“ — „Hæ! jo det kan vi godt, hvad skal du have i Tusk?“ siger Humleføreren. Ja, han skulde vel have et Par hundrede Daler. Det vilde den anden ogsaa give. De har hinanden til Hjælp med at faa de to Vrinskere hen for Mandens Humlesække, men Helmisserne af Fynboens kunde nok passe sig selv imens, for de rendte ikke saa lettelig.

Da Karlen har faaet de to hundrede Daler i Lommen, lægger[2]) han Rallikerne for Ploven, men de kan nu paa ingen Maade have med det at bestille, og saa kjører han lige ad Kroen.

Manden kan ikke forstaa, da han kommer ind til Middag, hvor Karlen bliver af, han skulde jo hjem og have bedet. „Aa,“ siger Kællingen, „Bæsterne er vel rendte med ham, for de har jo Vane til at skinne[3]); men de kommer nok hjem omsider, og ham kan det være det samme med.“ Endelig skal hun ud efter Vand, og da bliver hun et Par Heste var, der stod omme i Kromandens Gaard, hun kunde naturligvis se, at det var ikke deres, men de stod lige godt for en Plov. Manden lader det staa alstille hen, til han har faaet sin Middagssøvn. Jo, de stod der endnu, og da han havde faaet affodret, gik han derom. Saa stod de to arme elendige Krikker for hans egen Plov. Han kommer ind, og Fyren sidder ligesom tilforn, Flaske og Glas var hans næste Grande. „Hvad! sidder du her?“ siger Stodderen saa meget brat til ham. — „Ja, jeg sidder og faar noget at leve af, Husbond! De to skimlede Heste har jeg byttet hen og faaet to hundrede Daler i Skifte, og Pengene har jeg nu spillet hen og drukket op, jeg har aldrig en Skilling. I er da vel ikke vred, Husbond?“ Nej, han var da ikke, men gaar jo strax hjem til Kællingen, nu han havde overset den Herlighed, for at have Snak med hende om hvad de skal nu hitte paa at sætte ham til i Morgen. „Ja, vedst du noget,“ siger hun, „i Morgen er det Søndag, og da vil vi til Kirke, saa skal han blive hjemme og lave vor Middagsmad til, for det er ikke sagt, han kan det.“ — „Ja, lad ham kun prøve det,“ siger Manden, „og saa skal han sætte et Lys paa Ladeenden, at vi kan

---

[1]) dødelig: elendig. [2]) lægge for: spænde Heste for Ploven.
[3]) skinne: løbe løbsk.

se at kjøre hjem ved, da der er langt til Kirke, og vi har Sidstvræken[1]). Og saa skal han passe paa Salsdøren[2]) for Staklerne, at de kommer ikke til den."

Nu har de den hele Forelæsning til Rede, da Karlen kommer hjem fra Krohuset, og Konen siger, han skal lave Suppe til deres Onden[3]), og han maatte endelig passe paa at komme Peberrod og Persille paa Suppen. Karlen svarer ogsaa ja til det, han skulde nok gjøre efter deres Befaling.

De rejser til Kirke næste Dag, og nu er Personen ene hjemme. Det første, han gjør, det er, at han tager Salsdøren af og bærer den ind. Jo, han var forsigtig nok. Saa skal han til at tænke paa Maden. Men det var jo Peberrod og Persille, der absolut skulde sørges for, og da de havde en Hund, der hed Peberrod, og en Kat, der hed Persille, saa maa han jo til at have fat i dem. De kommer begge to i Suppegryden, og der bliver altsaa lavet Suppe paa dem til Middagsspise. Saa driver han lidt omkring, til det er ved at mørknes, og da tager han en Nist Ild[4]), kryber med den op paa Laden og stikker Ild i Tækket. Da er de lige i Kom[5]) fra Kirken. Saa bliver Konen det først var, og hun siger: „Nu har Karlen endda faaet Lyset tændt paa Laden." Luen kom jo saa simpels[6]) i Førstningen. „Ja, det ser jeg," sagde Manden. Men lidt efter udbreder den sig over hele Laden. „Gud bevare os!" siger han, „Karlen brænder Laden af." Saa er der flere Kirkefolk, som svarer og siger: „Ja, der er Ildløs hjemme hos jer." De kjører alt hvad de kan, men det var for sildig.

Da Karlen havde faaet rigtig godt Fyr i Laden, saa han er sikker paa, den kunde fytte af, gaar han ind efter Salsdøren, tager den paa Ryggen og bærer den med sig om til Kroen, hvor han lægger den under sine Fødder ved Bordenden, fordi han vilde være forsikret.

Manden kommer hjem, og da ligger Laden i Faldaske. Saa er der ogsaa fri Indgang i Stuehuset, og Salsdøren er rent henne. Naa, de kommer ind og faar tændt Lys og ser

---

[1]) Sandsynligvis har det oprindelige her været, at det næste Dag var Juleaften, og de saa skulde til Julemesse, medens Karlen skulde lave Juleaftens-Nadver.
[2]) Salsdør: Udgangsdør paa Stuehuset. [3]) Onden: Middagsmad. [4]) en Nist Ild: en Gløð. [5]) i Kom: i Begreb med at komme. [6]) simpels: ringe.

dem lidt omkring. Saa skal Konen fram[1]) og have set til Suppegryden. Da kan hun se, at han har kogt baade Hund og Kat, saa nu skal de til at have Suppe paa dem. Men den Mad var de noget kræsne ved og maa tage en Bid til Føden, af hvad andet de havde.

Saa siger Manden: „Hvad Fanden skal vi gjøre ved den Kjæltring, for han ødelægger os?" — „Ja, vedst du noget," siger Kællingen, „naar han kommer nu hjem i Aften, saa vil jeg gaa ud i Kaalgaarden og sætte mig der at kukke, for saa skal han rejse efter jeres Akkord." Ja, det var ikke saa galt, tyktes Manden, men nu vilde han lige godt om at se efter ham i Kroen, der tvivlte han nok paa, han var.

Jo, der sidder Fyren som sædvanlig. „Velkommen hjem, Husbond!" siger han. — „Tak!" — „I maa tro, jeg har passet mine Ting, siden I tog hen!" Ja, det vilde han godt tro. „Ja, se nu blot, hvordan jeg sidder her med mine Fødder paa Salsdøren, og jeg skal love jer for, der har ikke været en Stakkel ved den andre end mig. Suppen har jeg ogsaa lavet til Rigtighed, eftersom vor Mo'er skrev mig for, der er kommet baade Peberrod og Persille paa." Ja, det havde de set. „Og et Lys satte jeg ogsaa paa Laden, der kunde lyse, til I kom hjem, og kan hænde sig, det har Held til at kunne lyse lidt endnu." Ja, Manden svarede ikke til det. „I er vel ikke vred end, Husbond?" Nej, han var ikke. „Da er det godt," og saa gaar de hjem ad, den Aften vilde Karlen da følges med ham.

Da Konen mærker, at de kommer begge to paa en Gang, saa rejser hun fram og vil ikke lade sig se. Da de kommer ind med hinanden, siger Manden: „Nu er det vel bedst, du faar din Afregning." Det var da ikke paa Tiden, han kunde hæve sin Løn nu, sagde Karlen. „Ja, hvorfor ikke det? Kukmanden er kommen!" — „Det var ikke saa galt!" siger Karlen, „har vi Kukmand midt om Vinteren?" Jo, den var her da, det sædede[2]) godt nok, for han hørte „den kukke ude i Kaalgaarden, lige før han gik hen til Kroen," og nu kan du følge med ud, saa skal vi nok faa den at høre igjen."

Ja, det Spil kunde han nok have Lyst til at høre, og saa gaar de ud ad. Men Kællingen havde jo mærket det, og da de kommer til Havelaagen, er hun oppe i Risene[3]) paa den anden Side af Kaalgaarden. „Kukkuk!" siger Kællingen. „Kukkuk!" siger Kællingen nok en Gang. „Da skulde

[1]) fram: ud i Køkkenet. [2]) sædede: passede. [3]) Ris: al Træværk.

Fanden da ogsaa have den Kukmand!" siger Knægten, „der er kommen denne her Tid Aars." — „Ja, kan du se, det sædede godt nok for mig?" siger Manden. „Kukkuk!" siger Kællingen en Gang mere. I det Øjeblik bliver Knægten et Helmiskjæbeben var, der ligger paa Kaalgaardsdiget tæt ved Havelaagen, og da han nu har Sigtet efter det Sted, hvor Kællingen har kukket, snapper han Benet og lægger Skrald [1]) til hende og rammer hende saa godt ved Hovedet, at hun stenter [2]) død ned. „Jeg skal," saa bandede han, „lære den Kukmand at holde sin Hals!"

„Nu er du da vel ikke forbandet og gaar hen og slaar min Kone ihjel?" siger Manden. — „Din Kone!" siger han, „hvor er hun?"

Da render Manden ind i Haven og skal se til Kællingen, og de kommer begge to der ind og faar set til det; saa ligger hun og er stendød. Det kunde Karlen jo ikke svare til, han vidste ikke bedre, end det var Kukmanden. „Det var da sørgeligt, som du der bar dig ad," siger Manden. — „I er da vel ikke vred, Fa'er!" Jo, han var saa, nu var han saa fornærmet, som han kunde blive. Knægten faar Kniven af Lommen og snitter strax en dygtig Stump af Mandens Øre og en af hans Næse, saa var Stodderen ogsaa mærket.

Blodet rendte Kjæltringen ihjel, og døde blev de begge to for alle deres Skarnsstykker, men Karlen blev i Gaarden; de havde ingen til at arve dem, og da han havde tjent der sidst, gjorde han Fordring paa at ville have alt hvad der var. Da hans Kammerat saa fik udtjent, delte de Ejendommen imellem sig og fik to smaa Steder ud af det. Saadan fik de hver en Bopæl, de samme to Fyre, og de levede godt, det sidste jeg talte med dem.

---

[1]) lægge Skrald til: slaa til eller skyde efter. [2]) stente: falde ned eller springe hen (om stive, haarde Ting).

Øreskrifter for Folket.

Under denne Fællestitel vil efterhaanden udkomme en Række særdeles billige Hæfteskrifter, foreløbig indeholdende følgende udvalgte Fortællinger af „Folkets Almanak“:

Nr. 1. **12 Fortællinger** af Folkets Almanak, med 30 Bill. 40 Øre.

— 2. **Kjærlighed og Had**, Fortælling af C. A. Thyregod. — **Lindormen** efter Hebel, m. m. Med 10 Billeder. 10 Øre.

— 3. **Det ene Fornødne**, af Chr. R. — **Vilhelm Tell** af Anton Nielsen. — **En uventet Tilstaaelse** — **Et Væddeløb.** — **Nisserne i Bjærgby Bakke** af Em. Henningsen m. m. Med 8 Billeder. 10 Øre.

— 4. **Fra Oldtiden** af Fr. W. Horn. — **Petersens Grise** af A. Andresen. — **Husmandsfamiliens Middag** af Camillo Brun. — **Historien om hvordan Jens Rødbro fik Korset**, fortalt af ham selv m. m. Med 14 Billeder. 10 Øre.

— 5. **En Gudsdom**, Fortælling af Knud Skytte. — **Efter en Sygdom.** Med 4 Billeder. 10 Øre.

— 6. **Nissernes Julekvæld** af Emanuel Henningsen. — **Troldkonen i Stenbaaden**, ved Carl Andersen. — **Til Kukmanden kom**, jysk Skjæmteæventyr ved Evald Tang Kristensen. Med 13 Billeder. 10 Øre.

— 7. **Kvindetroskab** af Zakarias Nielsen. Med 4 Bill. 10 Øre.

— 8. **Baadsmanden fortæller** af C. Middelboe. — **Den ny Avis eller den uheldige Peter.** — M. m. Med 12 Bill. 10 Øre.

— 9. **Spøgelsevognen**, efter en sand Begivenhed fortalt af Em. Henningsen. — M. m. Med 7 Billeder. 10 Øre.

— 10. **Enkens fortabte Søn**, Fortælling af C. A. Thyregod. Med 4 Billeder. 10 Øre.

— 11. **Ridefogdens Søn**, Fortælling af C. A. Thyregod. — M. m. Med 11 Billeder. 10 Øre.

— 12. **Et fattigt Hjem**, Fortælling af Anton Nielsen. — **Agnete med Guldhaaret.** Med 5 Billeder. 10 Øre.

— 13. **Geoachino.** Fortælling fra Italien af P. P. — **Møsede Hans**, et Sagn. — M. m. Med 8 Billeder. 10 Øre.

— 14. **Skytten paa Hvam**, Fortælling af Emanuel Henningsen. — **Den fiffige Rekrut.** Med 16 Billeder. 10 Øre.

— 15. **Kjødædende Planter** af E. Toepfer. — **Filipsens Skat**, Fortælling af Knud Skytte. — **Bjærgmandens Salve.** — M. m. Med 13 Billeder. 10 Øre.

— 16. **Dyrplageren**, Fortælling for Ungdommen af Emanuel Henningsen. — M. m. Med 8 Billeder. 25 Øre.

— **17, 18, 19** og **20. Muntre Fortællinger** à 25 Øre.